

VII

Од того часу Літостанський частенько почав одвідувать Кміту. Його душу ніби поривала якась сила на ті Либедські мочарі, з котрих він сам колись глузував. Кміта й Уляся завжди були дуже ласкаві та привітні до його.

Уляся покохала молодого хлопця щиро і вже призналась йому, що кохає його.

Якось після першої пречистої, влітку, Уляся вирядилась на службу божу в Михайлівський монастир, де саме того дня служив митрополит. Вже вона наближалась до монастиря. Назустріч їй Ішов Літостанський. Вона спинилась і поздоровкалась з ним.

— Куди це вас бог несе? Певно, до божого дому? — спитав Літостанський.

— Еге! але... але ще й сама гаразд не знаю, куди направитись: чи до Софіївського, чи до Михайлівського, — одповіла Уляся, запикуючись.

В неї несподівано виникла думка, що тамечки ж під брамою Михайлівського монастиря стоїть між старцями її тато, а попліч з ним стоїть Галецька, а поруч з нею стовбичить Мокрієвська. Вона одразу охолола й зблідла, аж пополотніла.

«Ой, лишечко мені! тепер же він безпремінно вгляде і впізнає їх усіх, коли добре придивиться. Що з того може вийти, і сама не вгадаю. Як він дізнається, що мій батько та мої знайомі пошилися в старці та ще й з того промислівства живуть і хліб мають, то ще, борони боже, й спротивиться й одкинеться од мене», — майнула думка в Улясі.

— Ходім краще до Софіївського собору, — стиха промовила Уляся.

— Та ви ж, здається, самі прямували до Михайлівського?

— Ні. Це я тільки йшла проз Михайлівський монастир, бо ходила гулять до Владимирового пам'ятника на гору.

— Та ходім-бо в Михайлівське! Там же служе митрополит. Буде сила людей, ще й співатиме митрополитський хор, — вмовляв панич Улясю. — Ходім-бо, ходім! Дивіться, яка ондечки сила панів суне до брами!

Він взяв її за руку. Уляся рушила з місця, ступила два ступені й знов спинилась. Вона почувала таку ваготу в ногах, неначе в неї ноги пустили коріння, котре промкнулось в ґрунт і приросло до землі.

— Ні, не піду в Михайлівське, — згодом сказала Уляся.

— Оце диво! Та чом же? — питав Літостанський, котрому дуже забажалось подивитись на пишноту митрополитанської одправи.

— Я й сама тому невідома. Мені уявляється щось недобре. Чомусь мені здається, що коли я оце піду в Михайлівське, то навіки втрачу щось дуже гарне та дуже миле.

— Ще що вигадайте! Та ходім-бо! Не гаймо часу, бо ще й церемонія одійде, — сказав Літостанський і знов смикнув її за руку.

— Ні, не піду. Ходім краще до Софіївського, — сказала з наважливістю Уляся.

— Невже це в вас остача якихось бабських забобонів? Певно, ви ймете віри отій нісенітниці.

— Ба не йму віри. Але я чомусь ніби передпочуваю якусь напасть, як тільки піду оце в Михайлівське, — говорила Уляся.

— Невже ви думаете, що там вас жде якась баба-яга, або що там десь куйовдяться злидні та вчепляться до вас, побіжать слідком за вами навздогінці до вашої господи і поналазять в хату, і в хижку, і в комору? — глузував панич.

— І в думці цього не маю. Але в мене одразу виникло якесь чудне вагання, а чому й задля чого, я й сама гаразд цього не втямлю, — сказала Уляся і раптом круто повернулась і попростувала через Софіївський майдан до Софіївського собору, засмучена і якось збентежена.

Літостанський мусив вволити її волю, і пішов за нею в Софіївський собор.

«Чудна жіноцька вдача! Чи це в неї якісь забобони, чи паняньське вередування, чи вже й не вгадаю що».

Літостанський простояв службу й провів далеченько Улясю, аж за монастир.

Ще смутніша була Уляся, вертаючись додому. Вона наважилась побалакати з батьком таки зараз, наважилась впрохати його, щоб він покинув своє прохачтво, не опоганив і не осоромив її перед людьми та молодим Літостанським, котрий вже сливе признавсь їй, що ладен хоч і зараз слати до неї старостів.

Уляся, вернувшись з церкви, сіла на канапі й засмутилась. Незабаром рипнули в прихожій двері, і в хату ступив батько з торбами на плечах. Він здійняв свою амуніцію, передягся і ввійшов в світлицю з запаленою папіросою а губах.

— Тату! кидайте оті торби та дранки, — сказала Уляся.

— А то навіщо? — спитав з дива Кміта.

— Бо мені сором за вас перед людьми, — промовила Уляся смутним, навіть жалібним голосом.

— Перед якими ж це людьми? Це либонь тобі сором перед Літостанським, чи що б то?

— Та хоч би й перед Літостанським. Чи то ж гарно буде, як він часом випадком од когось дізнається, що завів знайомість з якимсь кодлом прохачів: з вами, з Галецькою, з Мокрієвською, та що й я з того гніздища?

«От тобі й навсправжки клопіт, хоч і торби кидай ради дочки та її нових знайомих!» — подумав Кміта й почухав потилицю з досади.

— А передніше ж колись тобі не було сором. А це чогось вже й той сором десь узявся, — сказав батько,

— Передніше я була мала та дурна і нічого того не тямала. А тепер в мене вже є, хвалить бога, тямка в голові, та й перед новими знайомими мені сором. Сьогодні я хотіла йти на одправу в Михайлівський монастир. Аж сливе біля самої брами стрів мене Літостанський і теж хотів йти зо мною до Михайлівського монастиря. Але як я пригадала собі, що ви стоїте біля брами коло дзвіниці з торбами вкупі з Галицькою та Мокрієвською, то так злякалась, що трохи не зомліла. Я повернулась круто, випручалась од зачудованого панича й попростувала хутчій до Софіївського собору.

— Та я тепер, коли вгляджу Літостанського, як він часом інколи заходе подавати старцям шаги, то зараз повернусь потилицею до його та й даю драла до брами, ще й сховаюсь між стовпищем прочан. Чом же ти не йшла? Треба було сміливо йти. Він мене б не побачив, — сказав батько.

— Я, тату, після того так перестраждала, так перепечалилась, стоячи в церкві, що не чула, як читали в церкві, не чула навіть гаразд, як співали; така скорбота найшла на мене, що я стояла в церкві як неприкаяна. Кидайте, тату, трусить отими торбами, бо далі не видержу. Мені тепереньки вже уявляється, що на мене всі люди пальцем показують, де б я не йшла вулицею.

— От тобі на! То це ти мені радиш, щоб я покинув свій засіб? Це все одно, якби купець покинув свою крамницю. Добра порада! Га? Я вже догадуюсь, чого ти така збентежена: це тобі стало сором через того Літостанського? Еге, так?

— Та хоч би й через Літостанського! — сказала Уляся й одразу заплакала, ніби мала дитина.

«Гм... справа йде непогано: вона, очевиднож, вже любе Літостанського. Треба знов написати до його, нехай не дляється та зараз-таки сватає Улясю. Шкода буде, як часом він і справді дізнається про моє прохачтво та через це одкинеться од неї. Вже коли вона плаче, то напевно його любе. От тобі й на! І дочки шкода, і торбів шкода! А враг би його взяв! Не знаю, хто переважає: чи дочка, чи торби! А! Цц!»

Кміта задумавсь, никаючи знестямки од кутка до кутка, неначе він десь в діброві збився з шляху. Уляся сиділа й плакала, аж хлипала.

— Та годі, серце, тобі плакати! Якось уладнаємо цю справу. Це, певно, тобі Літостанський став сподобний? Еге? Чи правду я кажу? Еге, він уподобніший тобі од інших? — питав батько, присікуючись до дочки.

— Та хоч би й уподобніший за всіх? Що вам до того? Коли сказати щиру правду, то ви, і Мокрієвська, і Дрімайло, і усякі там прохачі-офіцери живете й животієте на кошт безталанної калічі та усяких нужденних справдешніх старців. Що б мало перепастися в їх торби, те ви загарбуєте собі. Ви грабуєте прочан, дурите й грабуєте темний добросердий народ, ще й одбиваєте хліб од калік-старців, — говорила Уляся плачучи.

— Лучче мені гіркий полин їсти, ніж вижебраний вами хліб; лучче стану за вчительку, сама собі зароблю на хліб або знайду собі будлі-які інши заробітки. Я ладна й поневірятись та бідувати, ніж їсти поживок, видертий у калік та в убогих! — говорила Уляся хлипаючи.

«От тобі й на! Понабиралась там в школі якихсь фанаберій, то вже й пиндючиться! Вже їй і батька сором. Це правдива халепа! Треба доконечно зараз написати Літостанському, нехай її сватає. Напишу, що перед шлюбом дам йому або дочці банкову розписку на дві тисячі карбованців, ще й дім в додачу... само по собі, дім після моєї смерті. Не треба й гаятись та длатись з цією справою, бо я вже бачу, яка в неї направа і якої заспіває мені доня потім далі...»

— Невелика штука — почепити торби та жебрать попід монастирями. Лучче підіть, тату, до Літостанського та його товариша, попросіть, щоб вони просили за вас в своїх столоначальників, щоб дали вам яке-небудь місце в канцелярії. Це буде краще й шановніше, ніж ваші торби.

— Добре! Піду таки зараз, бо затого будуть обіди, я ж ще й досі не одвідав Літостанського. Нема чого й длатись з цією справою! — сказав Кміта.

Кміта хапком напивсь чаю, причепурились і почимчикував до Літостанського та Червінського просить, щоб напители йому будлі-яке місце в канцелярії або попросили начальника, щоб дав йому принаймні хоч переписку.

«Оце напасть! Доведеться знов ставати до нудної праці. А я вже зовсім розледащів і зам'якинівсь за тими торбами», — думав Кміта, йдучи до Літостанського та чухаючи потилицю.

Батько вийшов з хати, а Уляся все сиділа на канапі, засмучена та заплакана. Ні чай, ні їжа не йшли їй на думку. Вона й не наливала собі чаю, навіть не думала за його, не заглядала в пекарню, забулась за обід. Сама наймичка приставила до печі горшки, нічого не допитавшись в Улясі.

В світлиці стало тихо. Самовар довго шипів та й замовк. Ніякісінький згук не тривожив мертвої тиші і в світлиці, і на порожній, ніби спустошеній далекій вуличці.

— Не видержу довше! Вже я й так перемучилась та перепечалилась через оте батьківське прохачтво. Наберусь я сорому в цьому прохачькому кодлі на весь свій вік. А що буде, як часом Літостанський дізнається за батьківське промислівство? Де мені тоді очі подіти перед ним та й перед людьми? Я дочка якогось нікчемного прохача-старця! Це тільки трошки краще, якби я була дочка якогось злодія або душогуба.

Вже аж в пізні обіди вернувсь батько й застав дочку на тому-таки самому місці на канапі, коло самовара.

— Чи це ти й досі сумуєш? — спитав батько. — Не плач, серце! не вдавайсь дурнісінько в тугу! Застав я вдома і Літостанського і Червінського та ще кількох урядовців, що були в їх в гостях. Усі дали мені обіцянку, що проситимуть начальника давати мені роботу на вечірні часи в канцелярії. Казали, щоб я на днях забіг в канцелярію та ще й сам попросив начальника за це. Там же я буду не нових. Не первинка ж мені поратись коло бомаг. От і матиму почесне місце! Не плач, серце, не журись! Якось воно та буде. Задля тебе мушу покинути та залишити торби. А які гарні та веселі оті людці Літостанський та його приятель Червінський! І веселі й жартовливі, і прості

серцем та щирі. Я ненароком, шукаючи їх квартири, заскочив і в кімнату до їх господині та таки розпитав і за Літостанського.

— Таки не втерпіли і розпитали? Навіщо ж то ви розпитували? — крикнула Уляся, — навіщо вам микатись в їх справи?

— Бо я цікавий, та таки й добрий прогноза вдався зроду, то і вмикуюсь в усякі справи. Недурно ж наш рід продажно Кмітами. З мене таки й справді добрий кміта! І люблю, і вмю кмітять за людьми та й за всім. Я ніколи нічого не робив так собі, назря. А господиня дуже хвале Літостанського, каже, що кращої, моторнішої і добрішої людини, надісь, і в світі нема. Це мені дуже й дуже приємно знати, як, певно, й тобі! Еге, так?.. А ти кинь лихом об землю та не вдавайсь в печаль дурнісінько. Наливай чай та й пий на здоров'ячко. А то ще помарнієш та споганієш так, що Літостанський й сватать не схоче.

Уляся зараз повеселішала і налила собі стакан чаю та й випила всмак, ще й з'їла добрий шмат паляниці.

Другого дня Кміта пішов в канцелярію до начальника просити місця й показав йому своє писання. Рука в його писанні була пречудова, і йому без вагання дали місце на вечірніх роботах в канцелярії, щоб він переписував ті бомаги, котрі посилали до вищого начальства.

Тим часом бідна Галецька все ходила під монастир і та жебрала на хліб та на прожиток. Аж якось наприкінці літа одного дня вона вранці сиділа з Майбородихою на цвинтарі на лавці та балакала, як несподівано в цвинтар увійшов старий отець Онуфрій і попростував до їх. В його вид був такий веселий, що Галецька якось духом почутила, що батюшка несе якусь добру звістку.

— Добридень вам, Ольго Семенівно! Несу добру звістку задля вас! — гукнув здалеки отець Онуфрій до Галецької.

Галецька од радощів аж нестямилась і ніби охолола. Вона встала з лавки й почувала, що в неї ноги трусяться.

— Напитував я для вас місця в богадільні вже давненько. Там давно вже занедужала помічниця начальниці, довго слабувала, та оце недавнечко й померла. Я таки впрохав усіх, кого треба було, щоб місце дали вам. Моє тупцяння таки мало поспіх. Я дав поруку за вас, і тепер поздоровляю вас з місцем. Беріть хутчій свої документи, сідайте на звощика та мерщій катайте в богадільню. А до мене зайдіть на часину, то я напишу вам прошення. Хоч матимете невелику плату, але ж зате матимете свою опрічню кімнатку й харч, житимете собі нарізко од усіх. Ви людина статковита й помирлива, а помирливість — це найперша умова в таких закладах, де стикається чимало людей усякої масті й усякої вдачі. Щастя ж вам, боже, на все добре та на новий талан.

Взрушена ласкою й прихильністю о. Онуфрія, Галецька насилу опам'яталась од радощів.

— Ідьте ж зараз та не длійтесь, щоб часом місце не втікло од вас кудись за тридев'ять земель, бо воно котюче й летюче. Часом закотиться кудись, — жартував батюшка на прощанні.

Галецька й Майбородиха кинулись до кімнати, щоб скласти сякі-такі удовині манатки. Склавши манаття й зав'язавши в пакунки, Майбородиха гукнула до Досифея, щоб він покликав звощика.

Досифей сидів на сінешньому порозі, насуплений, мов чорна хмара.

— Одчепіться од моєї душі! Ви обидві чогось веселі, неначе хильнули по десять чарок! А мені став світ немилий, — обізвавсь з порога Досифей, не рушаючи й з місця.

— Чом же оце став тобі світ немилий! Може, тобі в мене в чому недогода? А може, тобі трапилась якась пригода? — спитала з жартом Майбородиха.

— Ет! бодай не казать! А все то через оту титарівну. То було виходе з церкви, то все моргає на мене, ще й солоденькі очки зробить, а вчора виходила з церкви в якоюсь дурепою, а я йду їй назустріч, здійняв шапку та й кланяюсь, та заговорюю; а вона коли б тобі глянула на мене! Задерла

кирпу, закопилила спідню губу, ще й пику одвернула. Коли б тобі хоч раз зирнула! От такий тепер світ настав!

— В титарівни не запобігай ласки. В неї високі пороги задля тебе. Ти й справді «високо літаєш, а через те низько впадеш», — сказала Майбородиха.

— Я дійшов до одчаю. Я заздраю й вас, що й ви мене судите та й гудите по людях.

— Хто тобі оце наговорив? Та то, певно, титарівна дізналась, що ти трохи опришкуватий вдався, хоч і гарний з лица.

— Сама вона забісована, коли бундючиться передо мною. Ет! Усі вони таківські! Візьму оці усі дівчачі каблучки та й викину на смітник. Нехай їх собаки споживуть та й дівчачу любов схламають.

— Та собаки ж подавляться тими каблучками! — сказала Майбородиха.

— Кат їх бери! Нехай поїдять і їх персні, і їх зрадливу, погану любов. Доведеться, мабуть, постригатись в ченці, абощо! Бере мене такий сум, либонь я завтра вмру, абощо. Ото людиці! Ото панни! Який-то тепер світ настав! Ой господи!

— Не журись надаремно! Ще твоє цвіте, а їх в'яне. Ти ж ще саме в цвіту! Та поможи-бо нам та винеси оці пакуночки на вулицю, та поклич звощика.

— Не хочу! одчепіться од моєї душі. Мені й без ваших манатків важко на серці! — обізвась знехотя Досифей і ще нижче похилив голову.

Стара Майбородиха потюпала на вулицю й закликала звощика. Повиносили в'язки й поскладали на візок. Галецька налапала в кишені капшучок, витягла його й знайшла трохи грошей.

— Натє ж вам оці гроші в подяку за те, що ви мені дали притулок. Це я хоч цими малими грішми заплачу вам за житло.

— Борони боже! Щоб я з вас брала гроші за квартиру? Не була б я людина, щоб іще брала з вас, з сироти, плату. Я й сама притулилась, дякуючи ласці добрих людей. Зроду-звіку не візьму з вас плати! Я таки й зроду не мала жадоби до грошей. Адже ж і мене часом харчували добрі люди за спасибі, — говорила Майбородиха на прощанні.

Галецька розпрощалась і на розставанні просила Майбородиху доконечно одвідувати її на новому місці й обернутись до неї з поміччю, коли б часом сталась якась пригода в її житті.

Тим часом один незначний випадок дуже стривожив старого Кміту. Літостанський все заходив до його в гості сливе щотижня. Але восени він не приходив тижнів зо три поспіль.

«Що це за знак, що Літостанський не вчащає вже до мене? — думав Кміта. — Може, десь набачив собі якусь панну, кращу од моєї Улясі. Він хлопець молодий, а молоде серце змінливе й зрадливе. Може, десь знайшов собі уподобнішу панянку, ніж моя доня, і вподобав її... Шкода буде, як Уляся втрате такого гарного жениха. А я ж через його мусив кинуть торби! Напишу до його лист і просто-таки спитаю, чи він має на думці сватать мою Улясю, чи ні, щоб часом ще не довелось шкодувать за торбами», — подумав старий і зараз скомпонував листа.

«Кращого за вас жениха для моєї доні я не знайду та й не бажаю. Коли маєте на думці сватать мою Улясю, то не дияйтесь і не гайтеся, щоб часом хтось інший не навис їй на очі. Я вже давно постерігаю, що ви їй припали до вподоби. Вам, і тільки одному вам, як доброму на вдачу й статковитому чоловікові, я одписав би своє житло після моєї смерті, ще й на ваше ймення дав би вам перед вінцем банкову розписку на дві тисячі карбованців. Прошу найласкавіше незабаром дати мені одповідь».

Другого дня надвечорі прибіг Літостанський. Старого не було вдома. Літостанський показав Улясі листа й прочитав. Улясі стало сором, що батько ніби набивається нею Літостанському. Але вона потім зареготалась. Зареготавсь і Літостанський, що кмітливий батько не все таки прикмітив.

В світлицю згодом вступив старий.

— Тату! ви опізнились. В нас з Лукою Антоновичем вже давненько скінчена справа, а ви з

листом «Нате, — мовляв, — й мій глек на капусту!»

— То це ти й мене перехитрувала? Мене, старого, досвідного? — крикнув батько.

— Атож! — обіззавсь Літостанський, осміхаючись. — Я вже давненько думав засилать старостів до Улясі та просить в вас її руки. А от і ви з листом... та трішечки опізнались...

— Коли опізнився, то й добре. Як я бачу, щира любов перехитрує все і всіх на світі. Коли вже ви поєдналися так, то мені тільки треба вдатись до батюшки, щоб годить вінчання. Коли так, то, боже, вас благослови! Справимо не бучне, а «хапане» весілля, та й коли ми вам до вподоби, то й зараз переходьте до нас жити. Годі вам тинятись по тих квартирах, — сказав Кміта.

Тільки що вони перебалакали за свою справу, в світлицю вступила Галецька, рада та весела, неначе вона знайшла десь або гроші, або свій талан. В неї очі аж сяли. Вона привіталась з усіма жвавенько, веселенько, наче попроворнішала.

— Що це за зміна сталась з вами! — одразу спитав Кміта. — Щось з вами трапилось і, певно, дуже гарне та приємне. Еге?

— А то ж чому так? — спитала Галецька дрібненьким, веселеньким голосом.

— В вас стали інші очі, інший погляд, либонь ви тепер не та давніша, передніша людина, — сказав Кміта. — Передніше колись ви були ніби темні на очі, а це одразу неначе взір вернувся до вас. Ви й посвіжішали на виду, й покращали. І обличчя в вас стало веселіше! Що це з вами сталось? Щось та є!

— Невже ж таки я була ніби невидюща, а це сьогодні десь познаходила на шляху загублені очі? — сказала Галецька і веселенько засміялась.

— Невже ви вмієте й сміятись? — крикнула з дива Уляся.

— Атож! Правда, що вже була забулась сміятись, а це знов вчусь та пригадую потроху, — говорила веселенько Галецька. — То, серце, як лиха година притисне, то людина забуде і сміятись, і радіть.

— А мені все здавалось, що ви зроду не сміялись та й не вмієте сміятись, — говорила Уляся. — Мені оце так чудно стало, як було б чудно, якби засміялась і заговорила ота панна з котиком, що ондечки намальована на картині.

— То я, певно, з тієї причини повеселішала, що вже таки напичала собі місце за помічницю начальниці в богадільні. Отець Онуфрій, спасибі, пороги пооббивав, рипаючись та тупцяючи за мене. Вже я перебралась туди й живу там тижнів зо два. Маю свою опрічну гарненьку та світлу кімнатку ще й обід, — говорила Галецька.

— То це вже ви лихом об землю? Поздоровляю ж вас в щирим серцем та дорогою душею, — сказав Кміта.

— Поздоровляю й вас! — гукнула Уляся й собі на radoцax і поцілувала Галецьку. — Сідайте ж та будьте в нас гостею.

— Щоб старости сідали, чи що, як кажуть на селі, — сказала Галецька.

— Та вони вже й сіли оце таки зараз, в цей час.

А вас прошу бути в моєї Улясі за посажену матір. От що! — промовив Кміта.

— Невже цьому правда? Коли так, то поздоровляю й я вас з щастям. Я рада материнувать в сироти, хоч ще зроду ні в кого не материнувала, — сказала Галецька.

Через вузьенькі сінечки Мокрієвська духом почула в своїй квартирі, що в кімнатах в господаря трапилось щось незвичайне. До її вуха долітав якийсь веселий клекіт та регіт, неначе десь з-над стелі або з-під землі. Вона зацікавилась, причепурилась і шугнула прожогом з своєї кімнатки до хазяїна.

«Або п'ють, або лаються, або здорово жартують та реготять чогось. Щось та є! Якийсь цікавий випадок», — миготіло в Мокрієвській в думці, як вона приступила до дверей, звідкіль аж гув клекіт та розмова, неначе окріп клекотів в казані.

Перейшовши на квартиру до Кміти, вона схаменулась: здержувала свої норови та звички й ради Літостанського та Улясі сливе три тижні поспіль не швендяла по шинках і в руки чарки не брала.

— Добридень вам! — сказала вона, сіпнувши за клямку й вскочивши прожогом в світлицю. — Що це в вас за радощі, що аж в моїй хаті луна йде! З якої це причини? Щось трапилось? Еге? — спитала Мокрієвська.

— Справляємо заручини молодих. От що! — сказав Кміта. — А ви там сидите в своїй келії, як черничка, та й не гадаєте, що в нас на весілля закарлючилось. Просимо й вас на весілля... за світилку чи свашку.

— За світилку, — сказав Літостанський.

— Спасибі вам за честь, — промовила Мокрієвська й зирнула на Улясю прихильними ласкавими очима.

— Чого це ви, Ольго Семенівно, так пожвавішали та посвіжішали, що якби я вас стріла десь на вулиці, то й не впізнала б? — спитала Мокрієвська.

— Мабуть, з тієї причини, що я оце напирала-таки собі місце в богадільні й вже живу собі там тихо та свій хліб жую, — сказала Галецька.

— От треба б і собі будлі-де напирувати такого місця! Доки я буду тинятись без діла? Вже обридло та остогидло байдикувати, — сказала Мокрієвська. — Напируйте там десь побіч себе й для мене місце.

— Добре. Як трапиться в нас яке місце, то я подам вам звістку, — сказала Галецька.

Через два тижні Кміта справив «хапане» весілля. Галецька материнувала й поблагословила Улясю до вінця. Як Уляся вийшла в світлицю вся в білому, з білим вінком на голові, пишна та гарна, неначе біла лелія, як стала вона поруч з Літостанським, в Мокрієвської несамохіть сльози покотились по щоках.

Після весілля Літостанський пішов в прийми до тестя: перейшов на життя в його дім. Кміта дав йому до рук банкову розписку на дві тисячі карбованців, але другу розписку, записану на своє ймення, залишив у себе, щоб часом не довелось на старості літ дивитись дітям в руки, як довелось Галецькій.

Мокрієвська напирала собі місце в міському лазареті. Стала до роботи, оговталась, привичаїлась до порядків і згодом за роботою почала забувати за свої передніші звички, що трохи не запагубили їй живоття.

Київ.

1901 року.